

Antón Costas

Esperant Rajoy

A mesura que passen els dies se'm fa més intensa la idea que la política catalana està moguda per una variant de la llei física dels gasos de Gay-Lussac. Com saben, aquesta llei diu que els gasos tendeixen a expandir-se fins que troben unes parets que els contenen i que la seva pressió és proporcional a la seva temperatura.

El sentiment independentista sembla comportar-se d'acord amb aquesta llei. D'una banda, com que fins ara no hi ha hagut cap altra proposta política que el contingui, tendeix a ocupar tots els espais de la vida política catalana. De l'altra, la seva pressió política augmenta a mesura que creix la temperatura de les mobilitzacions del carrer.

Caldrà esperar que les successives eleccions que vindran en els propers mesos permetin conèixer la seva veritable magnitud.

Mentrestant, té interès plantejar-se quins factors estan al darrere d'aquesta expansió i què pot modular el seu creixement en el futur. Hi ha, almenys, tres factors.

Primer, la formació fa dos anys, el març del 2012, de l'Assemblea Nacional Catalana. Ha estat un dels esdeveniments més notables i reeixits de la vida política des de la transició. Constitueix un cas digne d'estudi a les escoles de negocis. El seu èxit és tant haver mogut el vell sentiment nacionalista cap al sobiranisme com haver sumat nous independentistes d'última hora irritats amb el deteriorament de les seves condicions de vida i la falta d'expectatives de millora. Amb un peu en la societat civil i un altre en la política, el seu activisme polític està permetent elevar la temperatura política i l'expansió de l'independentisme.

Segon, la lluita pel poder polític. D'una banda, la vella elit de CDC i el sector nacionalista del PSC. De l'altra, la nova d'ERC. L'èxit de la manifestació de l'11-S del 2012 va canviar les regles de joc

de la política. Va portar el president Artur Mas a abandonar l'estratègia tradicional del peix al cove de CiU i a avançar les eleccions. La decisió de mantenir el poder malgrat la clatellada electoral va portar al pacte amb Esquerra. Però a sota d'aquest pacte hi ha una lluita entre totes dues formacions per l'hegemonia política. Una lluita que alimenta l'expansió de l'independentisme.

Tercer, la desaparició del Govern d'Espanya del debat polític a Catalunya. El que sorprèn no és la seva falta de resposta al repte independentista, sinó la falta de resposta a les demandes de canvi de la majoria de la població. Probablement aquesta inhibició ha estat el factor que més ha influït en l'expansió del sentiment independentista.

Imagino que molts ciutadans que en

les enquestes d'opinió es declaren independentistes d'última hora estan moguts per aquesta falta de resposta. I moltes persones, probablement una majoria de la població, que no desitgen la independència però sí que són favorables a una consulta legal, s'han sentit també òrfenes de propostes per part del Govern central. Per a molts catalans, ha actuat com si Catalunya no fos una part d'Espanya i no tingués responsabilitat en la seva vida política.

Com es pot explicar aquesta inhibició? Imagino que hi han pres part diversos motius. En primer lloc hi ha el menyspreu polític que ha significat que el Govern d'Artur Mas hagi fixat unilateralment una pregunta i una data per a un referèndum i després convidés el Govern de Mariano Rajoy a negociar-la. Aquesta caixa o faixa és difícil d'acceptar per a qualsevol govern. En segon lloc, la visió del sobiranisme com un suflé que cal deixar refredar. En tot cas, l'ANC ha demostrat que és capaç de mantenir la temperatura perquè no es desinfla. En tercer lloc, la temptació de deixar a la UE la feina bruta d'assenyalar les conseqüències que tindria per a l'economia i el benestar dels catalans la independència. Unes conseqüències que, per cert, no serien només per a Catalunya sinó també per a la resta d'Espanya. En qualsevol cas, cal reconèixer-li al president Rajoy no haver excitat els ànims, com fàcilment podria haver succeït en un altre cas.

Però les coses semblen estar canviant. El president Rajoy sembla decidit a moure fitxa. Primer va ser el reconeixement que hi ha un problema català. Ara és l'oferta de "lleï i diàleg". És molt probable, i en qualsevol cas desitjable, que una vegada es tregui la peça del 9-N que ha enrocant els escacs polítics durant aquests dos últims anys, apareguin noves opcions polítiques.

Els catalans ja saben el que li ofereixen els partidaris de la independència. Ara estan esperant Mariano Rajoy. ●

ÓSCAR ASTROMUJOFF

A. COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

Pilar Rahola

Errors que maten

Encara que aprenem a marxar forçades el com i el quan, el cert és que per als llecs en medicina l'ebola és un galimaties del qual només sabem que és molt letal. Això, i que activa eficaçment el ressort de la por. Com tot assassí silenciós, ens remunta a la zona fosca dels vells temors, allà on sorregen els records històrics de les pestes i les seves matances. Sens dubte, el segle XXI ens ha dotat d'una medicina excepcional que ens blinda del terror, tant com aconsegueix lluitar contra les malalties. Però, amb tot, la por es desencadena fàcilment quan la idea de descontrol colpeja els informatius i les notícies s'ennegreixen. El que fa por, aleshores, no és la malaltia, sinó la cadena d'errors d'una Administració incapaç de complir amb prou rigor els protocols que l'havien de controlar.

Això és el que sembla que tenim, una cadena d'errors que ens acaba d'esclatar a la cara en forma d'infermera contagiada, i desenes de persones que han estat amb ella sense saber que el virus l'havia atrapat. És a dir, acaba d'esclatar un greu proble-

La por es desencadena si la idea de descontrol colpeja els informatius i les notícies s'ennegreixen

ma de salut que, de moment, deixa al llit una dona malalta, i tres sota sospita de contagi, entre ells el marit i una altra infermera. En aquesta tessitura, la pregunta és rotunda: per què?, i l'interrogant fa eclosió en un rosari de subpreguntes rabioses. Per què una persona que havia estat en contacte amb fluids d'un malalt d'ebola, quan va acudir amb símptomes a una prova mèdica la van deixar marxar?; per què va estar sis dies amb febre, sense ingressar?; per què, segons denúncia professional, el material de prevenció no complia els barems de l'OMS?; per què no es va fer cas a Daniel Bernabeu, president del sindicat de metges, que va assegurar que el trasllat del sacerdot Manuel Pajares era "una decisió política i no sanitària" i va alertar que no es podia "garantir que el virus no s'acabés escampant?"; per què es va traslladar un malalt d'ebola a un hospital espanyol, quan cap no té un nivell 4 d'aïllament, el necessari per aïllar la malaltia? Segons els experts, el Carlos III, on era el sacerdot, té nivell 2 i "elements de nivell 3 per a proves". Ergo, no tenia el nivell de seguretat reclamat per a una malaltia com l'ebola, que ja acumula més de tres mil morts. Per què, doncs, presumptament no es van seguir al peu de la lletra les extremes recomanacions de l'OMS, que són molt explícites per intentar aturar l'avenç de la malaltia? Són massa preguntes i poca resposta per a un tema de tal gravetat. És possible que el Govern central pugui escapar-se dels escàndols de corrupció, o fins i tot dels vaivens de la seva política econòmica, però parlem de salut pública, i aquest és l'Hargamedon de qualsevol govern si es descontrola. Perquè mentre balbotegen respostes, el virus ja ha trucat a la porta i no l'ha trobat tan tancada com hauria calgut. La irresponsabilitat, doncs, és majúscula. ●

DEBAT. El futur de la universitat / Benjamín Suárez Arroyo

Viure o sobreviure

Moltes universitats estan enfrontant-se a la crisi amb tàctiques de supervivència, és a dir, provant de viure acomodant-se a les circumstàncies amb uns mitjans escassos. Això s'argumenta i accepta amb pragmatisme, ja que sobreviure en organitzacions l'activitat de les quals depèn fonamentalment de les persones està molt relacionat amb el fet de mantenir els llocs de treball. Però si aquesta actitud persistís gaire temps podria posar en perill la competència i competitivitat de la institució en relaxar la complicitat i el compromís de les persones amb el coneixement en els seus diferents vessants i dimensions.

Una universitat, més que sobreviure, necessita viure, desenvolupar la seva activi-

tat acadèmica amb transcendència, empresa amb força, entusiasme i responsabilitat, estimulant internament i externament i rellevant per a la societat. Però això només passa quan creix, ja que de manera directa o indirecta el creixement impulsa múltiples i diversos projectes competitiu, individuals i col·lectius, que reforcen i donen vida a la institució. Aquests antecedents recomanarien abandonar les tàctiques de supervivència i reformular-se estratègicament, segurament contraient-se en una primera etapa per després tornar a créixer, i amb això començar a viure de nou.

Però perquè una universitat pugui contreure's caldrà canviar elements substancials de la seva estructura, organització, gestió o governança, o especialitzar els campus i reduir l'oferta d'estudis; caldrà ajustar, possiblement a la baixa, els recur-

sos humans i materials implicats. Però amb això no n'hi haurà prou per assolir vides intenses sostenibles, caldrà incentivar actituds i activar mecanismes per donar valor al coneixement, explotant-lo o cooperant amb la indústria connectant el saber amb els processos productius. La universitat no viurà plenament sense integrar-se amb esperit ampli en una economia globalitzada basada en el coneixement, com ho va fer al seu dia en una economia industrial més localitzada.

Alguns dirigents universitaris podrien caure en la temptació de creure que el període de supervivència serà conjuntural i aviat recuperaran nivells de finançament més adequats. No crec que sigui així, però en tot cas la universitat hauria de pensar a tota hora i circumstància que viure és sempre millor que sobreviure. ●

B. SUÁREZ ARROYO, catedràtic de la UPC